

מאימתי פרק ראשון ברכות

ה.

תורה אור השלם

(א) ונ"י מגילה י"ג כ"א, (ב) גמין כט. חולין פ"א: א. לקמן מ"ג ע"ז ע"ז: נ' מנחות נ"ג: אבות פ"ו ה"ג, (ד) ס"ח פספס ומלא יעשה חטוב שאלמר וטובה, (ה) ויטמן להיות הכי אשר אבא א"ר יתמן אלו ובי' ועו' מ"ח: ק"ך כ"א, (ו) ר"ל הדלית כסגול אלף צלילי (מ"מ), (ז) מכולתא ס"פ יתרו וספרי ו' ופ' ממנן ע"ש.

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ס קבלס עליו מאחבה מה שכו': (ב) רש"י ר"ה מא' ממע סמוך דנקריאת שמע: (א) ר"ה המעוף ובי' כמורה הס'י וחמ"כ מ"ה ויבנו ה"ה משמחת: (ד) מ"ה וצני רפ' ובי' העוף מוסק ממך את בני רשף הס'י:

מוסף רש"י

לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע: אם יצרו הרע אמר לו עשה עבודה זו, לא דיו שפנעה מן העבודה אלא הולך ועושה מלא (נחזיקו כ"א). ישפוש במעשי. טענה ככ, ויחוק עבודת שצדו ויטרה וישנו (עובדי ג').

רבינו הגנאל

[הא] דאמרינן צריך לומר מפקסו דרחמי כגון בידך אפקיד רוחי, נהנו לאומרו בכלל החברות, וטפי מהם לא מתרחין ליה.

רב ניסים גאון

מה אשם לדעת אף יסורין לדעת כי הקרבנות אין מותר להקריבן אלא ברצון בעלים ולא בעל כורחן כדתניא (ערכו דף דא וש"ס) יקריב אותו מלמד שכוּפנין אותו יכול בעל כורחן תל לרצונו הוא כיצד כופין עד שיאמר רוצה אני ואומר עד מנין למתעסק בקדשים שפטלו וכו' לעכב מנין תלמוד לומר לרצונכם תובחווהו (לרצונכם ובחווה) לרעתכם ובחווה ויאתא בשחיתות חולין בפי' הכל שוחטין (דף יג) ובמס' גזירה בפרק אין בין מדר הגנה מחביו (דף ק"ה) איתא אמר ר' יוחנן הכל צריכין [ינתן] חוץ ממחוסר ספרה:

ואס תלמיד חכם הוא. שרגיל במשנתו לחזור על גרסמו תמיד דיו ככך: ירגיז יצר טוב. שיעשה מלחמה עם יצר הרע: ודומו סלה. יוס הדומיה הוא יוס המות שהוא דומיה עולמית: זה מקרא. חומש שמואל לקרות בתורה: זו משנה. שיתעסקו במשנה: זה גמרא. סברת טעמי המשניות שממנו יולאה הוראה. אכל המורים הוראה מן המשנה נקראו מזלי העולם במס' סוטה (דף כ"ג). כאלו אווזו חרצ של שמי פיוס צידו. להרוג את המזיקין: מאי משמע. (י) דנקריאת שמע: הסעיף ענין צו. אס תכפל וסגרת ענין בתורה (א) ה"ה משמחת ממך: וצני רשף יגביהו עוף. העוף מסלק ממך (י): קטב מירי. זה סס עד הזכרים במסכת פסחים (דף ק"ח): ולחומי רשף. כתיב צין רעב למזיקין נדרש לפניו ולחמרו יסורין ומזיקין: אפילו סינוקוס של צית רכן יודעים. שהמורה מנייה שלמדין מספר חומש אס שמוע תשמע [וגו'] כל המחלה אס שמתי וגו'. ואפילו הקטנים שלל הגיעו לספר איוב ככר למדו:

החשימי מטוב. מן המורה: ולאני נערה. מכה עכורה: המוכר עלב. שפירש הימנו דבר חשוב כזה וממך דוחקו מכרו: ושמה. שהרי הקצ"ה מזכירם מלעזוב אותה ומשכחה לפנייהם בלקח טוב אחר שנתנה להם: שפשה ולא מלא. לא מלא עניניה צדו ששכילה ראוין יסורין הללו לצבא: אשרי הגבר אשר

סיסרנו וה' ומסורתך תלמדנו. ששכילה יסורין צריך אדם לצבא לדי תלמוד תורה: יסורין של אהבה. הקצ"ה מייסרו צעוה"ז צבא שום עון כדי להרבות שכרו צעולם הבא יותר מכדי זכיותיו: וה' חפץ דכאו החלי. מי שהקצ"ה חפץ צו מחלבו ציסורין: אשס. קרצן: נפשו. מדעמו: דבר זה. שאשרי אדם אשר מיסרנו יה: מסורתך תלמדנו. כלומר מסורתך אנו למדין אותנו: נלמר צריס ציסורין דכסיצ אלס דכרי הצריס. אסר הקללות נלמר במשנה תורה: אף יסורין ממרקין כל עונתו של אדם גרסי'. ודוך חייס. מיי העוה"ז חויין לו תוכחות מוסר ללמס: וצניס

כתבתי אלו נביאים וכתובים להורותם זה גמרא (ב) מלמד שכולם נתנו למשה וחרב פיפיות בידם מאי משמע אמר מר זוטרא ואיתימא רב אשי מרישא דעינא דכתיב (עלוזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם וכתובים רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם). ואמר רבי יצחק כל הקורא קריאת שמע על מטתו מזיקין בדילין הימנו שנאמר (ב) ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף אלא תורה שנאמר (ג) התעיף ענין בו ואיננו ואין רשף אלא מזיקין שנאמר (ד) מזו רעב ולחומי רשף וקטב מירי. אמר רבי שמעון בן לקיש כל העוסק בתורה יסורין בדילין הימנו שנאמר ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף אלא תורה שנאמר התעיף ענין בו ואיננו ואין רשף אלא יסורין שנאמר מזי רעב ולחומי רשף אמר ליה רבי יוחנן (ה) הא אפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו שנאמר (ו) ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והואנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתים במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאיך. שמת טו כי

נאלמתי דמיקה החשיית מטוב וכאבי תלמוד לו ט תלמודם בגוין תעשה ויאנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתים במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאיך. שמת טו כי נאלמתי דמיקה החשיית מטוב וכאבי תלמוד לו ט תלמודם בגוין תעשה ויאנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתים במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאיך. שמת טו כי תחזקנה ושחבה עי' די יוכיח ג מ אשרי הגבר אשר תיסרו יי ומתורתך יאשר תלמדנו: תהלים צד יי (א) זרע אשר יצאבה יי יוכיח וכאב את בן ירצה: משלי ג ב (א) חפץ דכאו תחלי אס תישם אשם נפשו (א) זרע אשר יצאך ימיס ותפן יי כדו יצלת: יעשהו נג י (א) כרן אלהים אשר לא הסיר תפלתי ותסדו תהלים ס כ (א) וכל קרבן מנתקך מלך תמולח ולא תשבית מלך ברית אלקיך מעל מנתקך על כל קרבןך תקריב מלחתי ייקרא ב י (א) יצאך מלך תשבית יאשר יצאך יי אף משה לברת את בני ישראל בארץ מואב מלבד הברית אשר ברית אהם בחריב: דברים כט כ (א) ודעת עי' לנכף כי כאשר יסר אש את בנו יי אלקיך מוסרך: דברים ח ה (א) כרן אלקיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי ימיס עינת ותהמת יאמים בכבעה ובהרה: דברים ח ז (א) כי ר מצוה ותורך אור ודרך תימים תוכחות מוסר: משלי ו כ

1. כרן אפקיד רוחי פדיחה אותי יי אל אמת: תהלים לא ו
 2. רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על מפשעכם דומנו סקלה: תהלים ד ה
 3. ויאמר יי אל משה עלה אלי הנהרה והדה שם ואתנה לך את לחות האבן ותהורה והמצוה אשר כתבתי להורותך: שמות טו ב
 4. רוממות אל בגרונם ותבר פפייתו כרן: תהלים קמט ו
 5. יעלוזו חסידים בקבדו וירגזו על משכבותם: תהלים קמט ה
 6. כי אדם לעמלו יקלד וצני רשף יגביהו עוף: איוב ה ז
 7. התעיף ענין בו ואיננו כי עשה יעשה לו כנפים כנשר יעוף השמיים: משלי כ ה
 8. מתי רעב ולחמי רשף וקטב מירי וישן הבמות אשליח גם עם תמת חילי עפר: דברים לב ב
 9. ויאמר אם שמוע תשמע לקול יי אלקיך והישר בעיניו תעשה והואנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתים במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאיך. שמות טו ב
 10. נאלמתי דמיקה החשיית מטוב וכאבי תלמוד לו ט תלמודם בגוין תעשה ויאנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתים במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאיך. שמות טו ב
 11. כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו: משלי ד ב
 12. נחפשה דרבינו ונתחזקנה ושחבה עי' די יוכיח ג מ
 13. אשרי הגבר אשר תיסרו יי ומתורתך יאשר תלמדנו: תהלים צד יי
 14. זרע אשר יצאבה יי יוכיח וכאב את בן ירצה: משלי ג ב
 15. וי חפץ דכאו תחלי אס תישם אשם נפשו ימיס ותפן יי כדו יצלת: יעשהו נג י
 16. כרן אלהים אשר לא הסיר תפלתי ותסדו תהלים ס כ
 17. וכל קרבן מנתקך מלך תמולח ולא תשבית מלך ברית אלקיך מעל מנתקך על כל קרבןך תקריב מלחתי ייקרא ב י
 18. יצאך מלך תשבית יאשר יצאך יי אף משה לברת את בני ישראל בארץ מואב מלבד הברית אשר ברית אהם בחריב: דברים כט כ
 19. ודעת עי' לנכף כי כאשר יסר אש את בנו יי אלקיך מוסרך: דברים ח ה
 20. כרן אלקיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי ימיס עינת ותהמת יאמים בכבעה ובהרה: דברים ח ז
 21. כי ר מצוה ותורך אור ודרך תימים תוכחות מוסר: משלי ו כ